

De?er Yönelimleri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *De?er Yönelimleri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19524>

Özet

Değer Yönelimleri Ölçeği (DYÖ), bireylerin temel değer yönelimlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikolojik araçtır. Bu ölçek, orijinal bir yapının Türkçe'ye uyarlanması çalışması olarak H. Çalçıkan ve Ç. Karademir tarafından 2014 yılında gerçekleştirilmiştir. Ölçek, özellikle ergen ve genç yetişkin popülasyonlarında değer algılarını, iki temel alt boyut üzerinden incelemektedir: **İyi Oluş Değer Yönelimi** ve **Başarı Değer Yönelimi**. Ölçeğin psikometrik özellikleri, farklı örneklemleri üzerinde geçerlik ve güvenirlilik analizleri ile detaylı olarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Değer yönelimleri, psikolojik ölçek, uyarlama, gençlik değerleri, başarı yönelimi, iyi oluş, faktör analizi, Likert.

Yazarlar

Hüseyin Çalçıkan, Çiğdem Karademir.

Amaç

Değer Yönelimleri Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin değerler sistemi içerisindeki yönelimlerini, özellikle İyi Oluş ve Başarı eksenlerinde, Türk kültürüne uygun bir şekilde geçerli ve güvenilir olarak ölçmektir. Ölçeğin uyarlanması, uluslararası alanda kullanılan bir yapının Türkiye'deki öğrencilerin değer yönelimlerini saptamada kullanılabilirliğini ortaya koymayı hedeflemiştir. Bu sayede eğitim ve psikoloji alanlarında değerler eğitimi ve motivasyon konularında araştırmalar yürütülmesine olanak sağlanmıştır.

Yapı

Değer Yönelimleri Ölçeği (DYÖ), toplam 4 maddeden oluşmakta olup, iki farklı alt boyutu ölçmektedir. Ölçeğin kısa yapısı, uygulamada pratiklik sağlarken, odaklandığı değer yönelimlerini net bir şekilde ayırtmayı amaçlamaktadır.

Ölçek tarafından ölçülen yapılar şunlardır:

İyi Oluş Değer Yönelimi: Bireyin kendini iyi hissetme, mutluluk ve kişisel tatmin gibi içsel değerlere verdiği önemi ölçer. Bu alt boyut 2 maddeden oluşmaktadır.

Başarı Değer Yönelimi: Bireyin akademik, mesleki veya sosyal başarıya, dikkatli ve yüksek performansa verdiği değeri ölçer. Bu alt boyut da 2 maddeden oluşmaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, farklı örneklemeler üzerinde hem **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)** hem de **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** yöntemleri kullanılarak test edilmiştir. Bu analizler, ölçeğin teorik olarak varsayılan iki faktörlü yapılarının Türk örnekleminde de korunduğunu göstermeyi amaçlanmıştır.

AFA, yaşları 14 ile 18 arasında değişen (ortalama yaş 15,69) ve 9. ile 11. sınıflar arasında yer alan (N=400) öğrenciler üzerinde yürütülmüştür. Bu örneklemin %68'i erkek, %32'si kız öğrencilerden oluşmaktadır. DFA ise, yaş ortalaması 16,08 olan (yaş aralığı 14-19) ve yine 9. ile 11. sınıflarda öğrenim gören (N=203) daha küçük bir örnekleminde gerçekleştirilmiştir. DFA örnekleminin %54.5'i erkek, %45.5'i kız öğrencilerden oluşmaktadır. Her iki analiz de, ölçeğin yapısal uygunluğunu değerlendirmek için kritik adımlardır.

Güvenirlik

DYÖ'nün güvenilirlik çalmaları, test-tekrar test katsayısı, iç tutarlık katsayısı (Cronbach Alfa) ve iki yarım test güvenilirlik katsayıları üzerinden raporlanmıştır.

Yeni Oluş Değer Yönelimi Boyutu:

Test-tekrar test güvenilirlik katsayısı: .86

İç tutarlık katsayısı: .73

İki yarım test güvenilirlik katsayısı: .73

Başarı Değer Yönelimi Boyutu:

Test-tekrar test güvenilirlik katsayısı: .83

İç tutarlık katsayısı: .56

İki yarım test güvenilirlik katsayısı: .58

Elde edilen sonuçlara göre, Yeni Oluş Değer Yönelimi boyutu yüksek düzeyde güvenilirliğe sahipken, **Başarı Değer Yönelimi** boyutunun iç tutarlık (.56) ve iki yarım test güvenilirlik katsayılarının (.58) nispeten düşük güvenilirlik değerleri sergilediği belirtilmiştir.

Faktör Analizi

Ölçeğin faktör yapısının incelemek üzere iki aşamalı bir analiz süreci izlenmiştir. İlk olarak, 400 öğrenciden oluşan bir keşif örnekleminde **Açıklayıcı Faktör Analizleri (AFA)** gerçekleştirilmiştir. Bu analizler, maddelerin beklendiği gibi iki ayrı faktör altında toplandığını göstermiştir. İkinci olarak, 203 öğrenciden oluşan ayrı bir örneklem üzerinde **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** yapılarak, AFA sonucu elde edilen iki faktörlü yapının model uyumu test edilmiştir.

DFA sonuçları, ölçeğin iki alt boyuttan (Yüzyü Oluş ve Başarı) oluştuğunu destekler niteliktedir.

Araç

Test Türü: Uyarılama

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ortaöğretim ve Lise Öğrencileri

Yaş Grubu: 14-19 yaş arası

Popülasyon Detayları: Geçerlik çalışmaları için kullanılan ilk örneklem (AFA) 400 öğrenciden (9. ve 11. sınıfları), ikinci örneklem (DFA) ise 203 öğrenciden (9. ve 11. sınıfları) oluşmaktadır.

Test Metodolojisi: Ölçek, 6'lı Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanır. Katılımcılar, kendilerini ne kadar benzettiklerine göre yanıt vermektedirler.

Anahtar Kelimeler

Değerler eğitimi, psikometri, ergenlik, öğrenci motivasyonu, iç tutarlılık, test-tekrar test, AFA, DFA.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hüseyin Çalkıkan

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresleri: caliskan06@gmail.com

Yazın Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Yazınlar, Ücret ve Test Yüzyü

Ölçek, 2014 yılında yayımlanan akademik bir makale kapsamında uyarlanmıştır. Akademik amaçlı kullanımlar için makale referans gösterilmelidir. Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [deger-yonelimleri-olcegi-toad.pdf](#). Ek olarak, makalenin yayınlandığı dergiye ait link de mevcuttur: [ded.dem.org.tr](#).

Kaynaklar

Çal??kan, H. ve Karademir, Ç. (2014). De?er Yönelimleri Ölçe?inin Türkçe'ye uyarlanması. *De?erler E?itimi Dergisi*, 12(28), 47-68.

De?er Yönelimleri Ölçe?i Maddeleri

Ölçek, 6'l? Likert tipi derecelendirme ile yan?ılanmaktadır (1=bana çok benziyor - 6=bana hiç benzemiyor).

Ölçek toplam 4 madde ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır:

?yi Olu? De?er Yönelimi (2 Madde): "A ö?rencisi" ile sen ne kadar benziyorsun?

Ba?ar? De?er Yönelimi (2 Madde): "B ö?rencisi" ile sen ne kadar benziyorsun?

ARABPSYCHOLOGY.COM